

Osebne vesti

VIŠJI MED. SESTRI MARIJI ŽBOGAR-MEHLE V SPOMIN

Ob krasnem sončnem zahodu in čudovitih košaricah pomladanskega cvetja smo se dne 6. IV. 1976 tiho in z bolečino v srcu in v najožjem krogu njene družine poslovili od naše drage kolegice Marije Mehletove.

Marija Žbogar-Mehle se je rodila 2. I. 1913 v sončni Gorici. Takoj po prvi svetovni vojni je s starši pribežala v Novo mesto, kjer je končala osnovno in meščansko šolo.

Že kot mlado dekle je vzljubila poklic medicinske sestre. Tako se je leta 1933 vpisala na šolo za medicinske sestre v Ljubljani in tu leta 1936 opravila diplomu z odličnim uspehom.

Takratne razmere v zdravstveni službi seveda niso bile ugodne za zaposlitev medicinskih sester. Po bolnišnicah so bile redovnice, maloštevilni zdravstveni domovi in zdravstvene postaje pa so bile že zasedene s civilnimi sestrami, kjer so edino lahko dobile zaposlitev. Tako je morala iskati službo v Šumadiji, kjer je orala ledino v zdravstvenih zadrugah: Venčac, Lazarevac in drugod. Z vso mladostno zagnanostjo se je usmerila v zdravstveno vzgojo ljudi v teh zaostalih krajih. Poleg dela v ambulanti je organizirala in vodila tečaje za prvo pomoč, za nego in prehrano dojenčkov in tečaje iz gospodinjstva. Tamkajšnje žene in dekleta so jo z vsem srcem sprejele medse, saj se jim je razdajala z vso dušo in telesom.

Tik pred drugo svetovno vojno se je vrnila v Slovenijo, kjer je dobila mesto na šolski polikliniki v Ljubljani. Vedno vedro in nasmejano jo srečujemo med šolarji in dijaki, po zdravstvenih in šolskih kolonijah, kjer je bila vsestransko delavna in agilna.

Prišla je pa druga svetovna vojna in okupacija Slovenije. Marija je bila med prvimi medicinskimi sestrami, ki so našle pravo pot in vedele, kaj jim je storiti. Vključila se je v OF, tod organizirala in vodila tečaje za prvo pomoč, zbirala sanitetni material in obleko za borce. Obiskovala je dojenčke in otroke ilegalcev in bila sploh ves čas okupacije aktivna.

Kmalu po osvoboditvi je težko zbolela na pljučih, zato je morala zaradi bolezni in svojih malih treh otrok za daljši čas opustiti sleherno delo. Po okrevanju so jo zopet namestili na takratni polikliniki, kjer jo srečujemo na očesnem, otolskem in ginekološkem oddelku. Vedno in ob vsakem času je bila pripravljena

pomagati bolniku in mnogi se je s hvaležnostjo spominjajo še danes. Poleg strokovnega dela na polikliniki je veliko časa posvetila tudi kulturnoprosvetnemu delu v tamkajšnjem sindikatu. Vsa organizacija raznih proslav, organizacija za spopolnjevanje med. sester je bila zaupana njej. Njen nemirni duh in velika želja po čim večjem znanju iz sodobne medicine sta jo nezadržno gnala naprej. Odšla je na razmeroma novo področje dela, v službo medicine dela. Tu je bila ves čas aktivna v sekciji med. sester za medicino dela in bila nekaj časa tudi njena uspešna predsednica.

Do upokojitve leta 1966 je delala kot višja med. sestra v obratni ambulanti tovarne Rog. Njeni delavci, zlasti pa še žene se je s hvaležnostjo spominjajo, saj je živela z njimi in jim pomagala pri težavah doma in v tovarni. Njen delovni čas je bil velikokrat kar ves dan.

Tiho smo se poslovili od drage Mimice tam, kjer počiva pod hribčki, hribi in planinami, ki jih je tako neizmerno ljubila in pogosto obiskovala. Ostala nam bo svetel spomin na lik vestne in požrtvovalne medicinske sestre.

Martina Košak

OB SMRTI 85-LETNE BABICE ANE PRETNAR IZ PODBREZIJ

Dne 18. marca 1976 se nismo poslovili le od stanovske sodelavke, mnogo več nam je bila Pretnarjeva mama. Njen lik bo marsikateremu starejših bralcev obudil spomin, ko je na babiških kongresih že leta 1928 na Dunaju, leta 1936 v Berlinu, leta 1938 v Pazinu itd. zastopala slovensko babiško društvo. Bila je po rodu prava Gorenjka, saj je bil njen oče Jože Tomše doma iz Poljščice na Gorenjskem, tudi mati je bila Gorenjka.

Rojena je bila v Karlovcu, osnovno šolo je obiskovala na Dunaju, kjer je tudi maturirala na gimnaziji z odličnim uspehom. Bila je vsestransko izobražena, znala je aktivno srbohrvaško, francosko in nemško, pasivno pa italijansko in angleško. Nekaj časa je študirala tudi medicino. Ko se je poročila, je šla z možem v Pulj, kjer je bil mož mornariški oficir. Ker je imela veselje in poslušnost za delo v zdravstveni službi, se je leta 1921 vpisala v državno babiško šolo v Ljubljani. Tam je pri prof. dr. Zalokarju opravila babiški izpit z odličnim uspehom in še isto leto nastopila službo v bolnici za ženske bolezni v Ljubljani. Leta 1923 se je izpopolnjevala na 3-mesečnem tečaju za nego in higieno dojenčkov v Ljubljani. Leta 1925 pa se je z družino preselila v Zemun, kjer je delala do leta 1938 kot privatna babica, nato pa v dispanzerju Srpska majka do leta 1943. Dne 25. julija leta 1943 je družina končno dobila dovoljenje, da se vrne s 5 otroki v Slovenijo v Podbrezje. Takoj po prihodu na Gorenjsko se je cela

Pretnarjeva družina vključila v pomoč in zvezo s partizani. Prosila je za službo na »Odseku za zdravstvo« v Kranju, ker je vedela, da bo le tako preskrbela čimveč sanitetnega materiala in zdravil za ranjene partizane, ki so se zbirali v njihovi hiši in bližnjih vaseh. Porode na domu ji je okupator prepovedal voditi. Ker pa nikdar nikomur odrekla pomoči, saj so jo iz vseh okoliških vasi, posebno v »policijskih urah«, klicali k porodnicam, so njene porode prijavljale druge babice, največ babica Rantova iz Kranja. Tudi njeno šampiljko je Pretnarjeva večkrat uporabila, da je tako lahko opravičila izdajo zdravil in sanitetnega materiala. Ker je dobro obvladala nemški jezik, ji okupator ni prišel na sled in je tako res mnogo prispevala za okrevanje ranjenih partizanov.

Takoj po osvoboditvi je začela delati kot terenska babica. Obenem pa je opravila tečaj na »Upravni politični šoli v Kranju« z odličnim uspehom. Tako so jo zaposlili tudi kot administrativno moč na KOOF in KNO v Podbrezjah. Vsi vaščani teh krajev so se zatekali k njej po pomoč, mnogokrat so si rekli »vilška gospa nam bo že vedela pomagati«. Stanovala je namreč na prijetnem gričku v vili, v kateri so še danes predmeti in zanimivosti izpred vojnih časov.

Ob koncu tega zapisa naj zapišem še poslovilne besede ob njenem odprtem grobu pod vznožjem gorenjskih gora:

Vaši zgledi ne bodo nikdar zbledeli in skušamo jih posnemati. Spremljala nas bo hvaležna misel na vas, draga babica Pretnarjeva.

Mihela Skuber
babica, Kranj

NA VISOKI ŠOLI SO DIPLOMIRALE PRVE MED. SESTRE V SLOVENIJI

Na fakulteti za sociologijo, politične vede in novinarstvo — kadrovska organizacijska smer — sta letos diplomirali višja med. sestra Majda **Japelj-Šlajmer**, ravnateljica šole za zdravstvene delavce v Mariboru, in višja med. sestra Poldka **Arh**, zaposlena kot glavna med. sestra službe za zdravstveno varstvo žene pri zdravstvenem domu Ljubljana.

Na fakulteti za pedagogiko na Reki pa je diplomirala višja med. sestra Vida **Podgornik**, zaposlena pri zdravstveni šoli v Piranu, kjer bo tudi ostala v poklicu med. sestre — profesorice.

Medicinsko sestro s študijem na visoki šoli opredeljuje ICN takole:

»Študij na visoki stopnji, ki obsega družbene in biološke vede, sestrsk predmete in izkušnje, pridobljene v klinični praksi, usposablja medicinsko sestro za učinkovito opravljanje in vodstvo nege bolnika in za vodilna mesta.

Visoko izobražena medicinska sestra je odgovorna za načrtovanje, organizacijo in analizo sestrsk službe v vseh zdravstvenih zavodih, katerih naloge so izboljševanje in varovanje zdravja, preprečevanje bolezni, zdravljenje bolnikov in njihova rehabilitacija, in je član zdravstvenega tima.

Prvim medicinskim sestram, ki jim je ob delu na odgovornih delovnih mestih z veliko prizadevnostjo uspelo pridobiti fakultetno izobrazbo, iskreno čestitajo vse med. sestre v Sloveniji in uredništvo Zdravstvenega obzornika z željo, da bi bile s pridobljeno visoko izobrazbo še bolj uspešne na svojih delovnih mestih v korist zdravstveni službi in njenim varovancem!

N. J.